

FUNDACJA
Muzeum Pomorskie
Armi i Muzeum Pomorskie
oraz Wojskowej Służby Polek
Orzechów, ul. W. Górnego 2
tel.: 61 23 23 23
e-mail: archAK@umiaon.pl
REGON 870502738

MEMORIAL
General Marii Wittek

225

PKK-ŚLĄSK

+

MICHEJDA

zd. ZALESKA

STEFANIA

1 225

J. 225/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Michejda

Stefania

z d. Zaleska

I./1. Relacja ✓ K. 1, 5. 2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) — dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 4, 5. 4

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja —

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 4

VI. Fotografie —

I/1. Relacja:

- Relacji o niezwykłej uczestniczącej Ruchu Oporu Stefani Michajda oprac. przez A. Korzyńską, przekazane do Arch. F. 2. 10. I. 1979. Msp., publikacja, oryg. k. 1, s. 1-2.

Relacja o niezwykłej uczestniczącej Ruchu Oporu

imię: STEFANIA MICHEJDOWA

adres: ...

... ..

I. Dane osobiste

1. Michejdowa Stefania z d. Zaleska
2. ur. 28 stycznia 1884 r. w Graz
3. córka Józefa i Marii
4. środowisko działaczy narodowych śleszyńskiego, ojciec współzałożyciel Towarzystwa Rolniczego w Cieszyńskim
5. z czokowego prawnika cieszyńskiego, burmistrza w Cieszynie
6. córka mieszka w Łaryżu.

II. Okres przedwojenny do 1939 r.

1. organizowała w czasie I wojny światowej stacje Czerwonego Krzyża dla opieki nad żołnierzami, prowadziła akcję umieszczania dzieci - sierot wojennych w polskich domach, opiekowała się sierocińcem w Cieszynie i pomagała chłop-
skiej młodzieży w osiągnięciu wykształcenia. Dzięki swym możliwościom miała duży udział w organizowaniu kulturalnego i społecznego życia środowiska.
2. brak danych

III. Okres wojenny

1. Mimo inwigilacji swojej i męża z chwilą wybuchu wojny zaangażowała się bardzo aktywnie w akcje pomocy Polakom: żołnierzom, wysiedlonym, rodzinom aresztowanych.
2. SZP - ZWZ od list. 1939 r.
3. była członkiem sztabu inspektoratu cieszyńskiego SPP - ZWZ, kierując akcją opieki społecznej zarówno w Związku Odwetu sieci inż. Franciszka Kwaśnickiego ps. Rawicz jak dra Pawła Musioła.
4. brak danych
5. aresztowana 11 stycznia 1941 wraz ze sztabem ZO inż. Kwaśnickiego, więziona w Cieszynie i Raciborzu. Uniewinniona po wytoczonych jej procesie w Katowicach. Aresztowana ponownie w chwili powrotu do Cieszyna, wywieziona do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, gdzie zmarła 21 listopada 1942 r.

Źródła: Akta KZBH - Katowice - /relacja córki mieszkającej w Łaryżu/

2. Kartoteka ofiar faszyzmu, Instytutu Śląski, Katowice, /KOP C 139/

3. Czasopismo: Zwrot nr. 3/1974 miesięcznik czeski Cieszyn str. 17, 18 art. Alojzy Mańka: Stefania Michejdowa

1/1/2

Relacja o nietytułowej osobie...

Relację sporządziła

A. Korczyńska

Katowice 19, ul. Warmińska 19

I. Dane osobiste

- 1. Mieszkała w domu nr 19 przy ul. Warmińskiej w Katowicach
- 2. W dniu 18 stycznia 1944 r. w Katowicach
- 3. Córka Józefa i Marii

Za zgodność z oryginałem

A. Korczyńska

II. Okres prześladowczy do 1939 r.

- 1. Organizacja w czasie I wojny światowej w Katowicach
- 2. W dniu 18 stycznia 1944 r. w Katowicach
- 3. Córka Józefa i Marii

III. Okres wojenny

- 1. W dniu 18 stycznia 1944 r. w Katowicach
- 2. W dniu 18 stycznia 1944 r. w Katowicach
- 3. W dniu 18 stycznia 1944 r. w Katowicach
- 4. W dniu 18 stycznia 1944 r. w Katowicach
- 5. W dniu 18 stycznia 1944 r. w Katowicach

Podpis: A. Korczyńska - Katowice - ul. Warmińska 19

5. Katowicka ulica, Instytut Śląski, Katowice, (KOP C 139)

3. Zamieszkała: ul. Warmińska 19, Katowice, (KOP C 139)

II. Materiały uzupełniające relację:

- Odpis artykułu z miesięcznika „Świat” nr 3/1994 s. 17-18
Alojzy Hainke „Stefania Michejłowa”. Odpis w dwóch egzemplarzach - maszynopis i odbitka przez kalkę - orygp. powstała 10. I. 1978 r. A. Korczynska. k. 4, s. 1-4.

II/1

STEFANIA MICHEJDOWA
=====

Wśród ludzi, którzy dla sprawy polskiej na Ziemi Cieszyńskiej położyli nieocenione zasługi, na jednym z pierwszych miejsc wymienić należy Stefanię Michejdową, choć jest mniej znana od swego męża - dr Władysława Michejdy.

Stefania Michejdowa urodziła się 28 stycznia 1884 roku, była córką dra Józefa Zaleskiego, emigranta politycznego z Litwy, znanego działacza narodowego, powstańca z roku 1863, osiadłego we wsi Puńców koło Cieszyna, współzałożyciela Towarzystwa Rolniczego /1869/. Dr Zaleski wydał szesnastoletnią córkę Jadwigę za gorącego patriotę polskiego - Antoniego Marcinka, Stefania poślubiła dra Władysława Michejdę, późniejszego czołowego prawnika cieszyńskiego, wpływowego działacza kulturalnego, społecznego, brumistrza miasta Cieszyna.

Patriotyczne wychowanie domowe i nie wyżyte uczucia maciejszyńskie /Stefania pozostała bezdzietna/ znalazły ujście w ofiarnej pracy społecznej. Organizowała z ramienia Stowarzyszenia Polek stacje opieki Czerwonego Krzyża dla żołnierzy-cieszyńców, prowadziła akcję umieszczania polskich dzieci-sierot wojennych w polskich rodzinach, co w okresie pierwszej wojny światowej miało ogromne znaczenie dla ratowania tych dzieci przed wynarodowieniem. Była aż do wybuchu drugiej wojny światowej opiekunką Sierocińca i Żłobka Miejskiego w Cieszynie przy ul. Kraszewskiego.

Z pamiętników byłych mieszkańców sierocińca dowiadujemy się: "Ciocia Stefania była samą dobrocią o promiennym uśmiechu, zawsze rozumiejącą dziecięce marzenia. Nigdy nie prawiała morałów. Zawsze pamiętała o uszczęśliwieniu nas piłką, nartami, butami, swetrem lub łyżwami. Organizowała kursy kroju i szycia dla młodych dziewcząt. Uratowała wiele młodych robotnic przed łatwym chlebem. Nad uzyskaniem funduszy na kuchnię dla bezrobotnych urządzała loterie fantowe. Sama będąc dobrze sytuowana, comiesięczną dotację 700 zł przeznaczała na Dom Sierot z własnej szkatuły. Jej urok, takt i życzliwość gromadziły wokół niej młodzież i pozwalały jej urabiać charakter i świadomość narodową".

Mieszkanie przy ulicy Błogockiej 12 w Cieszynie było miejsce stałych wizyt towarzyskich. Często gościem w tym domu był Gustaw Morcinek,

który dzięki Michejdowej nawiązał kontakt z Kossak-Szczucką, co przyspieszyło jego debiut literacki. Pani Stefania zaś zabiegała o to, by jego publikacje docierały do czytelników. W mieszkaniu Michejdów gościła także Maria Wadasówna oraz Julian Przyboś, do stałych bywalców domu należał również Paweł Kubisz. Spora grupa chłopskich synów spod Cieszyna zawdzięcza Michejdowej studia i osiągnięcia nawet uniwersyteckiej katedry.

Wybuchła druga wojna światowa.

Stefania Michejdowa nie skorzystała z oferty spokojnego, wygodnego życia. Została członkiem sztabu organizacji podziemnej prowadzonej przez dr Pawła Musioła - rodaka z Lesznej Górnej i inż. Kwaśnickiego, prowadziła akcję opieki społecznej, a jednocześnie z wielką energią wciągała do działań zaufanych sobie ludzi. W połowie 1940 roku organizacja ta weszła w skład Związku Walki Zbrojnej.

Działalność Stefani Michejdowej ściągnęła na nią nienawiść nacjonalistów niemieckich, którzy przy pomocy gestapo deptali jej po piętach. Na początku 1941 roku stanęła przed sądem. Z cieszyńskiego więzienia jej siostrzeniec otrzymał dwa grypsy, w których wyrażała niepokój o bliskich i znajomych. Niektórych z nich powieszono w Cieszynie w zorganizowanej egzekucji masowej w dniu 20 marca 1942 r. Z Cieszyna przeniesiono ją do lochów gestapo w Raciborzu. Po odsiedzeniu wyroku została zwolniona, ale już na dworcu kolejowym w Cieszynie ponownie aresztowana i przewieziona do oświęcimskiego obozu śmierci.

Tam zmarła 21 listopada 1942 roku. Według urzędowego powiadomienia miała umrzeć "na anginę". Na ścianie bloku VII w oświęcimskim obozie śmierci pozostało świadectwo jej męczeństwa - fotografia więźniarki nr 22650. W Cieszynie nie pozostało po niej śladu. Jej nazwisko nie znalazło się nawet na małej tablicy wmurowanej w ścianę Sierocińca przy ulicy Kraszewskiego w Cieszynie.

STEFANIA MICHEJDOWA

data wpływu 10. 5. 1979 r.

Wśród ludzi, którzy dla sprawy polskiej na Ziemi Cieszyńskiej poświęcili nieocenione zasługi, na jednym z pierwszych miejsc wymienić należy Stefanię Michejdową, choć jest mniej znana od swego męża - dr Władysława Michejdy.

Stefania Michejdowa urodziła się 28 stycznia 1884 roku, była córką dra Józefa Zaleskiego, emigranta politycznego z Litwy, znanego działacza narodowego, powstańca z roku 1863, osiadłego we wsi Punców koło Cieszyna, współzałożyciela Towarzystwa Rolniczego /1869/. Dr Zaleski wydał szesnastoletnią córkę Jadwigę za gorącego patriotę polskiego - Antoniego Marcinka, Stefania poślubiła dra Władysława Michejdę, późniejszego szłacheckiego prawnika cieszyńskiego, wpływowego działacza kulturalnego, społecznego, burmistrza miasta Cieszyna.

Patriotyczne wychowanie domowe i nie wyżyte uczucia nacieszyńskie /Stefania pozostała bezdzietna/ znalazły ujście w ofiarnej pracy społecznej. Organizowała z ramienia Stowarzyszenia Polek stacje opieki Czerwonego Krzyża dla żołnierzy-cieszyńców, prowadziła akcję umieszczenia polskich dzieci-sierot wojennych w polskich rodzinach, co w okresie pierwszej wojny światowej miało ogromne znaczenie dla ratowania tych dzieci przed wynarodowieniem. Była aż do wybuchu drugiej wojny światowej opiekunką Sierocińca i Złobka Miejskiego w Cieszynie przy ul. Kraszewskiego.

Z pamiętników byłych mieszkańców sierocińca dowiadujemy się: "Ciocia Stefania była samą dobrocią o przeziennym uśmiechu, zawsze rozumiejącą dziecięcą marzenia. Nigdy nie prowadziła morałów. Zawsze pamiętała o uszczęśliwieniu nas piłką, kartami, butami, swetrem lub żywnością. Organizowała kursy kroju i szycia dla młodych dziewcząt. Uratowała wiele młodych robotnic przed łatwym chlebem. Nad uzyskaniem funduszy na kuchnię dla bezrobotnych urządzała loterie fantowe. Sama będąc dobrze sytuowana, co miesiąc z dotacją 700 zł przeznaczając na Dom Sierot z własnej skatki. Jej urok, takt i życzliwość gromadziły wokół niej młodzież i pozwalały jej urabiać charakter i świadomość narodową".

Mieszkanie przy ulicy Błogoskiej 12 w Cieszynie było miejscem stałych wizyt towarzyskich. Często gościem w tym domu był Gustaw Marcinek,

który dzięki Michejdowej nawiązał kontakt z Kossak-Brozucką, co przyspieszyło jego debiut literacki. Pani Stefania zaś zabiegała o to, by jego publikacje docierały do czytelników. W mieszkaniu Michejdów gościła także Maria Władysława oraz Julian Prayboś, do stałych bywalców domu należał również Paweł Kubisz. Spora grupa ochłopskich synów spod Cieszyna zaszczyca Michejdowej studia i osiągnięcia nawet uniwersyteckiej katedry.

Wybuchła druga wojna światowa.

Stefania Michejdowa nie skorzystała z oferty spokojnego, wygodnego życia. Została członkiem sztabu organizacji podziemnej prowadzonej przez dr Pawła Musioła - rodaka z Lesznej Górnej i inż. Kwaśnickiego, prowadziła akcję opieki społecznej, a jednocześnie z wielką energią wciągała do działań zaufanych sobie ludzi. W połowie 1940 roku organizacja ta weszła w skład Związku Walki Zbrojnej.

Działalność Stefani Michejdowej dołączyła na nią niemiłe nacjonalistów niemieckich, którzy przy pomocy gestapo deptali jej po piętach. Na początku 1941 roku stanęła przed sądem. Z cieszynskiego więzienia jej siostrzeniec otrzymał dwa grypsy, w których wyrzekała niepokój o bliskich i znajomych. Niektórych z nich powieszono w Cieszynie w zorganizowanej egzekucji masowej w dniu 20 marca 1942 r. Z Cieszyna przeniesiono ją do lochów gestapo w Raciborzu. Po odsiedzeniu wyroku została zwolniona, ale już na dworcu kolejowym w Cieszynie ponownie aresztowana i przewieziona do oświęcimskiego obozu śmierci.

Tam zmarła 21 listopada 1942 roku. Według urzędowego powiadomienia miała umrzeć "na anginę". Na ścianie bloku VII w oświęcimskim obozie śmierci pozostało świadectwo jej męczeństwa - fotografia więźniarki nr 22650. W Cieszynie nie pozostało po niej śladu. Jej nazwisko nie znalazło się nawet na całej tablicy wmurowanej w ścianę Sierocińca przy ulicy Kraszewskiego w Cieszynie.

*odpis artykułu z Miesięcznika "Zwrot" str 17/18 nr 3/1974 Ławka
 Hjojny Malinka 'Stefania Michejdowa'
 list udzielenie Michejdowej
 10/11.1979
 Adresariusz
 cebankini Rafał Lok PDK w Cieszynie*

J. 225/WSK

PKC
Śląsk

+ MICHEŁA Stefania

z d. ZALESKA

v. Nazwiskowe karty informacyjne: 4

vel 153/31

Ciechy 21

+ Michydrine Stefania

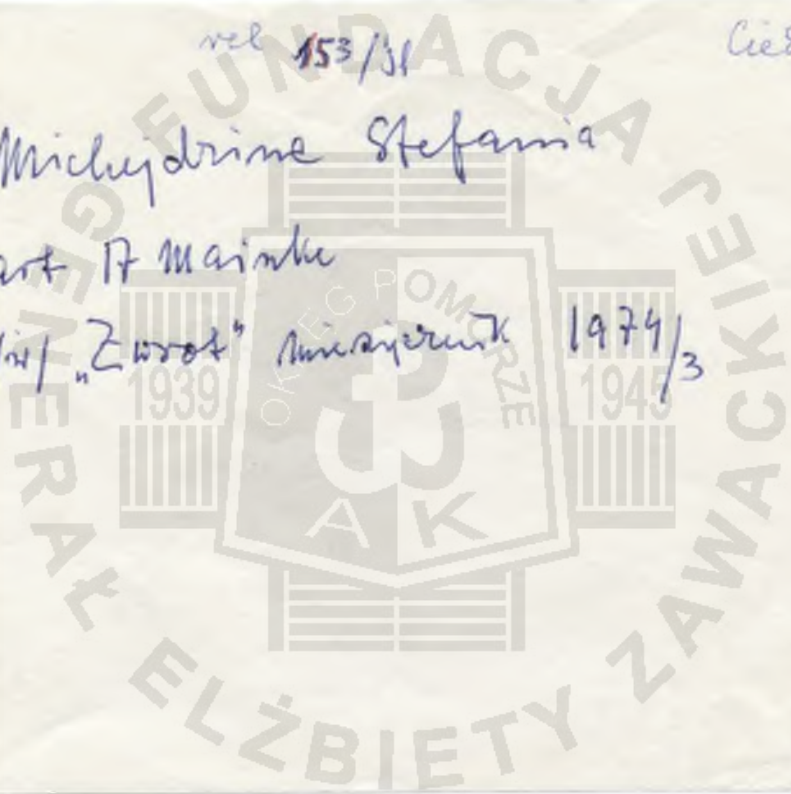
art. 17 mainku

lit. "Zwrot" Ministerium

1974/3

1939

1945

Manowce 8 1960/4 - str 643 rel. 153/51gale Ciesnym
PWK

Zaleskich
+ Michałda z Kalsoskich Stefania
żona dr. Ksaweryusza Michałdy
działaczka oświatowa i filantropijna
w Ciesnym 9. wr. 28. I. 1884 r.

orkankini Kote Lok. PWK w Ciesnym
(żona rel. M. Zeroni)

11. XII. 21. XI 1942 r.
Ciesnym

+ Osrodek 1942

1. 2 rel. 153/słask 3 Ciężym
 4 + Michejda Stefania 5 ed. Żalewska 9. W. K.
 6 7 2112
 8 c. Józefa 9. w. 28. I. 1884 r.
 10 11. zam. 21. XI 1942 r. 6 i wipem
 12. rel. Kozłowskiej 14 a. atest. 1947 r.

Działalność oświatowa i filantropijna w Cieszyńsku
Członkiem stłabn org. podziemnej prowadzonej przez
dr. Pawła Muniola i inż. Kwasińskiego, poruczył
L.W.Z. Na początku 1941 r. aresztowania i postawiono
na przed Sądem. Po odsiedzeniu wyroku zwolniono
i zaszło na dworcu kolej. w Cieszyńsku areszt.
i wywieziono do Górnego Śląska, gdzie umarł.

rel 153

PWX

Liubyn
008, 242

+ Michajłowa Stefania z d. Zelenka

nr. 28 I 1884 r. w Pniewcu (?) córka pastora 63 lata
Zalworskup ^{po Liubyn} żona Anthoniowa Ciżmyne

nyknt

Zawod

obradzanie spst

PWX

erstankim Rata kolo PWX w Ciżmynie

biografie w kalendarzu "Zwrot" fotografie 1977/3
(mł. odpr.)
"Zwrot" 1960/4 str. 693

Konspiracja Współpraca z dr P. Kusińskim i Kosińskim

1941

awant. na przełomie 1941; byłem Ciernym
potem Gestapo Raebars; wyrok ...
po odrzuceniu wyroku natychmiast powini
awant. na drodze w ciemnym
przewiezona do obojczyca 21 XI 42
nr 22650

H XI 42

+ Michejda Stefania z d. Żalewska

ARCHIWUM

Elżbiety Zawackiej

zł. 153 / Śląsk

data wpływu 10.7.19#9

MICHEŁA STEFANIA

